

СТ А Н О В И Щ Е

От: Доц. д-р Георги Светлозаров Петрунов
УНСС, катедра „Икономическа социология“
Научна специалност „Социология“

Относно: конкурс за **доцент** по научна специалност „Социология“ за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ на Институт по философия и социология при БАН.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в Държавен вестник бр. 67 от 28.07.2020 г. за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ на Институт по философия и социология при Българска академия на науките.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД 09-463/28.09.2020 г. на Директора на ИФС при БАН.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат по обявения конкурс е гл. ас. д-р Светлана Дойчева Стаменова. В момента тя работи в секция „Публични политики и социални промени“ на Институт по философия и социология при БАН. От 2001 г. заема длъжност научен сътрудник I степен, съответно главен асистент след влизане в сила на ЗРАСРБ. През 1988 г. постъпва на работа в Институт по социология при БАН.

Гл. ас. д-р Стаменова е завършила специалност „Социология“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ през 1987 г. и магистърска програма по политически науки в Централноевропейски университет, Будапеща, през 1994 г. Кандидатът е доктор по политически науки от Институт за политически изследвания при Полската академия на науките, където през 1999 г. защитава дисертация на тема: „Структурни и аксиологични детерминанти на политическата подкрепа. (Сравнителен анализ на Полша и България)“.

В периода 2001–2005 г. д-р Стаменова има шест специализации във Великобритания, Германия, Румъния и САЩ. Две от специализациите са в престижния London School of Economics and Political Sciences, а една е постдокторантура в Warwick University по програма Мария Кюри на Европейската комисия.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова изпълнява националните минимални изисквания и минималните изисквания на БАН към научната и преподавателската дейност на кандидатите за заемане на академична длъжност „доцент“ област 3. Социални, стопански и правни науки. При изискуеми 430 точки са постигнати 785 точки.

Най-значително преизпълнение на минималните изисквания е налице по Група Г (350 точки при изискуеми 220) и Група Д (190 точки при изискуеми 60). Тези две групи са свързани съответно с публикациите и цитиранията на кандидата.

Заслужава си да се посочи, че една от студиите (Stamenova, S. 2017. The specifics of the Balkan ethnic identity construction: ethnicisation of localities. *National identities*, 19 (3): 311-332) е публикувана в списание на престижното издателство Routledge и е индексирана в Scopus.

Впечатление прави, че почти всички представени цитирания на кандидата са направени от чуждестранни автори в международни издания, от които пет са индексирани в световноизвестни бази данни.

Гл. ас. д-р Стаменова е представила информация и за участие в пет проекта. На един от тях е била ръководител.

4. Учебно-преподавателска дейност

Научната кариера на гл. ас. д-р Светлана Стаменова е свързана с работа в Българска академия на науките, при която учебно-преподавателската дейност не е водеща. Въпреки това кандидатът има преподавателски опит, макар и кратък, в три университета – Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет и Югозападен университет „Неофит Рилски“. В трите университета по един семестър е чела курс от лекции по „Теории и концепции за пост-комунистическата системна промяна“.

5. Оценка на публикациите и научните приноси на кандидата

В конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Стаменова участва с 22 публикации. Те включват две самостоятелни монографии – едната е основен хабилитационен труд, а другата е публикувана на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“; седем студии; една глава от колективна монография; 12 статии и доклади, публикувани в колективни томове. Половината от публикациите са на английски език, включително книгата по дисертационния труд, седемте студии и главата от колективна монография. С това е осигурена добра международна видимост на научните трудове на кандидата.

Представените за участие в конкурса публикации, очертават три основни направления в научните интереси на кандидата:

- изследване на идентичността (национална и етническа);
- анализ на политическите трансформации и развитие на демократичните режими в пост-социалистически държави;
- проучване на ценностите на селското население.

В повечето публикации е направен сравнителен анализ между държави от Централна и Източна Европа, а в някои от тях акцент е поставен върху спецификите на балканските страни. Първите две основни проблемни полета са обединени и задълбочени като анализ в хабилитационния труд, представен в настоящия конкурс.

Хабилитационният труд на д-р Стаменова с тема: „Политически и етически влияния върху националното съзнание на българското етническо мнозинство“ е с обем от 257 стандартни страници и е публикуван от издателство „Парадигма“ през 2019 г. Монографията е структурирана в увод, четири части, заключение и библиография. Тя представлява промислено изследване, в което теоретичните концепции, развити в

първите три части, са проверени чрез емпирично изследване, разгърнато в четвърта част. Приносен характер има разкриването на влиянието на политически и етнически фактори върху формирането на националното съзнание на българите в контекста на глобализация и неолиберализъм. Отчитат се промените в демократичния процес, както и ефектът, който оказват засилените през XXI век миграционни движения в Европа върху етническите пространства в рамките на националните държави.

Като по-важни научни резултати в монографията могат да се изведат:

1) адаптиране на концепцията за класификация на националните идентичности като етно-културни и гражданско-политически за разработване на теоретична рамка за изследване на националната идентичност на българите, на базата на което се обосновава тезата, че масовото съзнание на българското етническо мнозинство не прави разлика между политическа и етническа национални идентичности;

2) емпирично се верифицира тезата за противоречие между демократичен ред и национални чувства на българите, което допълва наблюдението за развитието на етничното в масовото съзнание на българското етническо мнозинство за сметка на неодобрението на политическите институции и демократичен режим в България;

3) критично осмисляне на връзката между привързаността към собствения етнос и социалната толерантност към малцинствата, от една страна, и отношението към мигрантите, от друга;

4) проблематизира се адекватността на модернизационната теория по отношение на социалните дистанции към етническите малцинства и се отчита влиянието на социално-структурни и икономически детерминанти върху политическите и етническите фактори в националното съзнание.

Освен анализирани в монографията и в публикациите преди това теми, свързани с националната идентичност, толерантността към етническите малцинства, политически и културни промени и тяхното влияние върху демократичния режим в България, в три от публикациите си гл. ас. д-р Светлана Стаменова анализира една по-различна и много актуална тема – завладяването на земя и продоволствената сигурност в условията на глобализация.

Като важен принос, както от научна, така и от научно-приложна гледна точка, намирам идентифицираните от д-р Стаменова значителни различия в типа пост-комунистическа трансформация, осъществена в Полша и България. Структурните и аксиологични различия между двете страни в подкрепата за демокрация са разгледани в монографията Stamenova, S. 2012. *Structural and Axiological Determinants of Political Support (Comparative Analysis of Poland and Bulgaria)*, Sofia: Omda, като ефект на спецификите на комунистическото наследство, но считано не само като резултат от типа комунистическо управление, а главно като вариация на до-комунистическото културно и историческо наследство на двете държави.

Трябва да се открий и приносът на кандидата в студията „The specifics of the Balkan ethnic identity construction: ethnicisation of localities“, че гражданската срещу етническата дихотомия на формиране на нациите и национализма е всъщност повече представяне на две различни стратегии на етнополитическите елити отколкото реални, обективни специфики на нациите, разглеждани като граждански или етнически. А тези стратегии на елитите по-късно се превръщат в реални и обективни различия, което не променя техния конструиран характер.

6. Основни критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по същество. Бих отправил две предложения за бъдеща работа към кандидата:

1) Намирам за интересно и важно с оглед на всички събития в национален и международен план от последното десетилетие, проблематиката на монографичното изследване, което е базирано на емпирична информация от периода 1990 – 2011 г., да се разшири с изследване за още един десетгодишен период – от 2011 до 2021 г. Това ще позволи в следващи публикации да се отговори на редица въпроси: Каква е настоящата картина на политическата подкрепа в България? Как се е променила тя? Каква е легитимността на демократичния режим днес в сравнение с предишните десетгодишни периоди? Дали политическото и етническото влияние върху националното съзнание на българите се е променило?

2) Струва ми се важно след успешното приключване на процедурата по хабилизация, в което нямам никакви основания да се съмнявам, д-р Стаменова да насочи бъдещите си усилия към привличане и работа с докторанти и млади учени в секция „Публични политики и социални промени“ на ИФС при БАН.

7. Заключение

Въз основа на всичко посочено в становището и оценката на представените материали по конкурса заявявам положителното си становище за заемане от гл. ас. д-р Светлана Дойчева Стаменова на академична длъжност „доцент“ в обявения конкурс по научна специалност „Социология“ за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ в Институт по философия и социология при Българска академия на науките.

16.11.2020 г.
гр. София

Подпис: .....
(Доц. д-р Георги Петрунов)